

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

סנהדרין צט-ב

עניין: אדם לעמל יולד

רבי צדוק

עמלה של תורה אות ב'

(ב) ענין מנחת הדיבור דיי"ט. כי אמרו בסנהדרין (נא רע"ב) אדם לעמל יולד אי"א. אס לעמל מלאכה או לעמל פה כשחומר כי אכופ עליו פי"ו. הוי אומר לעמל פה ופדיון איני יודע אס לעמל תורה או לעמל שיהא כשה"א לא יושם פה"ה הוה מסיד הוי אומר לעמל תורה. ואין מובן איך ס"ד שיהי' תכלית בריאת האדם לעמל מלאכה. וגם שהוא טרף לשוב בריא ואי' (ברכות לה ב) הנהג בן מנהג ד"א וע"פ ובאבות-כל תורה שאין עמה מלאכה כו' מ"מ לא פי"ו היא פיקר לידת האדם כלל. וכ"ש מה שאמרו לעמל שיהא דליון לו מובן כלל מה צורך וחופלת יא כריבוי שיחה בעלה שיהי' ס"ד דלכך נולד (וכמדומה דמקרא כחנני (קדושת שבת מ"ה) דהך שיחה ר"ל חפלה במ"ש (בברכות טו ב) אין שיחה כו' ולפי דר"י אמר (שם כא א) ולפי שיחפלה אדם כה"י כולו ס"ד דזה כל האדם. אומר דהעיקר עמל תורה וכמ"ש (שבת יא א) ח"ח שחורחן אומנחן כרש"ב וחביריו פטורים מחפלה ובסוף ר"ה דר"י מהדר תלמודי כל שלשים יום ומללי רק תלמי' לל"י) אבל האדם נכרא כללם אלקים וגא' אני אמרתי אלקים אחס וגר אל"י ה' חירות ממח"מ פי"ו קבלת התורה לתקן הפח אדתי' ולפתי' א' עתידין לדיקוס שיקראו בשמו של הקב"ה (כ"ב פה:) כי האדם נולד צדקתא העליונה דע"כ אמרו (פרי"א פ' י"א) דבקשו כל הבריות להשתחוות לאדתי' כו' כי הוא המקיים כהע"כ במעשיו כמ"ש על ג"ד העולם עומד והעולם קיים וכולם מעשה אדם, וא' (בכחכות ה ספ"א) גדולים מעשה לדיקוס מחשבה שמים וארץ כו' והוא מ"ש ריב"ה בב"ר מעשה ב"ר חשיבים מחשבה שמים והרבה לו גלסקאות וחייפין כי כל מה שנברא בששת ימי בראשית לריך חיפון והאדם הוא המתקן פי"ו מעשיו. וגא' באדתי' ריביהו ב"ר לעבדה ולשמרה ואול' (ומ"א כו.) כמ"ס ולי"ה וזהו העמל שילד לו הא"י כי כמ"ס הוא נותן כח התפשטות לטוב וכמל"ה ליתמי'. ושמירה שלא יתפשט אל הדישין, וכלפי מעלה אמרו

רבי צדוק – פרי צדיק בחוקותי אות ח'

חוקים שלי שמקמי' בהם כל הבריות. וסייע דכ' אדם לעמל יולד ובגמ' (סנהדרין יט:) אי"א אס לעמל פה נכרא אס לעמל מלאכה בו' וכבר אמרנו שבדאי לא ס"ד שנברא האדם למלאכה שפי"ו, וכן מ"ס אח"כ אס לעמל שיחה בודאי אין המטון על שיחה בטילה שיהי' טו"א שנברא האדם לתכלית זה, אך המטון טפמ"ס (פ"א דאבות) על ג"ד העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, וזהו עמל מלאכה שהוא מלאכת המשכן שהוא גמ"ח. נדבה המשכן שקרוי ג"כ מלאכה כמ"ס וכמלאכה היחה דים דשלים לי' עבירתי (כמ"ס שבת מט:) וע"י נדבה לב המהנדסים נעשה המשכן וכמ"ס כל נדיב לב יביאה וכמ"ס בזה"ק (ח"ב קמז א') בס"ס) מלאה כל אש אשר ידבנו לבו מההיא רעוחא כו' וחשלמין לה, וכן בכל מעשה הנדבה וכמו שפלינו (כ"ב י:) במה תרוס קרן ישראל אל' צד' תשא וסייע נדבות המשכן ואח"כ א' עד סוף צהה של נדקס ס' קרט תרוס בכבוד וכן נדקס תרוסם גוי אלו ישראל. ולדקס הייט גמ"ח כמ"ס (כ"ק יז.) כל העמל בתורה וגמ"ח כו' ואין אדיעה אלא נדקס שגא' ורעו לכס לנדקס. והיינו דפיקר הנדקס בגמ"ח שבה כמ"ס (סוכה מט:) אין נדקס משלמת אלא לפי חסד שבה כו', וי"א פיה ה' הראשון שהעמיד עמוד גמ"ס כמ"ס וי"א שגא' וגו' שהאכל לכל בלי עולם. וצמ"ח בין לפניים בין לעשירים (כמ"ס) וכן כקריא א"א לשמו של הקב"ה כסה של כל עמל ושך (כמ"ס

בוסה י:) וסייע תורה ללמדה שזו היא תורה של חסד (כמ"ס סוכה טס.) ומ"מ אין זה פיקר שהרי י"א חמנו פטולה ישמעאל. וכן יש עמוד העבודה שהיא קרבנות וזה העמיד יחזקאל אע"פ כמ"ס (שבת פט:) פא קריבת נפשי קמך דקרבנות העבודה רק בכה"ס וילא פיה ראה להעמיד עמוד זה שיהי' לכל ישראל. וע"כ וילא יחזקאל לשון כשרה ואין שיחה אלא חפלה (כמ"ס ברכות כו:) שבאח"כ לא מנינו שהחפלה על טמא רק על סדוס. ואפי' על בניס לא החפלה כמ"ס בזה"ק (ח"א קלו רע"ב). ויחזקאל ה' הראשון שהעמיד עמוד העבודה שהיא חפלה במקום קרבנות (כמ"ס בגמ' טס) ואמרו (תענית ב.) אי"ו עבודה שהיא כלב הו"א זו חפלה, וזהו מ"ס בגמ' אי"א אס לעמל שיחה שהיא חפלה כמ"ס חפלה לפני כי יעטוף ולפני ה' שפוך שיחו שידע שהוא עני ומחוכר כל טובה ואין לו חשועה רק ל' הישועה. ושופך שיחה לפניו. וגם לתכלית זה נברא האדם כמו רחב"ד שהי' כמו בחפלה כעבד לפני המלך כמ"ס (ברכות ל"ד.) אך גם זה אינו התכלית הנרצה ומילחק אע"פ ג"כ י"א פכולת שוד. ומיקר הכלית האדם שנברא לעמל תורה. והוה העמוד העמיד יעא"פ כמ"ס חתן אמת ליעקב אמת זו תורה (כמ"ס ה:) וממנו לא י"א שום פכולת. ואחריו גם אברהם ויחזקאל נקראו בשם ישראל (כמ"ס ב"ר ר"פ תולדות). שבאמת נברא האדם גם לעמל מלאכה שהוא גמ"ח כמ"ס (מ"ר אמור פכ"ה) עתיד הקב"ה לעשות לו וחופה לבצלי המנחות אלל בני תורה בג"ע. וכן לעמל שיחה זו חפלה כמו רחב"ד כאמור. וכמ"ס (ברכות כ"א.) ולפי שיחפלה אדם כל היום כולו. אבל מ"מ התכלית הנבחר הוא לעמל תורה כמ"ס בגמ' (סנהדרין טס) שובי' לדוכי דהוי דרופתקי דאורייהא. וי"א אס במקמי הלבו חוקים שבהם חקקתי שמים וארץ והייט שפיהו עמלים במושכע"פ. ונשמך לפ' ואח שבחותי